

ความเสี่ยงจากการทุจริต “ความท้าทายสำหรับคณะกรรมการตรวจสอบ”

ปัจจุบันการทุจริตในรูปแบบของนโยบายและการประพฤติผิดในองค์กรยังคงเป็นปัญหาและความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง เฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ความกดดันของปัญหาทางธุรกิจที่เพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้การควบคุมภายในอาจอ่อนแอลง และทำให้เกิดโอกาสในการทุจริตได้ ประเด็นดังกล่าวคณะกรรมการตรวจสอบได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเสวนาไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

คณะกรรมการตรวจสอบควรตระหนักถึงความเสี่ยงจากการทุจริตและควรพิจารณาการบริหารความเสี่ยงโดยรวมขององค์กรเพื่อเพิ่มจุดแข็งของการควบคุมภายใน จัดทำรายงานทางการเงินที่โปร่งใส และเสริมสร้างนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี การทุจริตในองค์กรไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดมักจะเกิดจาก 3 ปัจจัยที่เรียกว่า **สามเหลี่ยมทุจริต (The Fraud Triangle)** 1) ความต้องการและแรงจูงใจ 2) โอกาส และ 3) ความมีเหตุมีผลและความซื่อสัตย์ แต่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งก็สามารถกระตุ้นให้พนักงานกระทำทุจริตได้ ดังนั้นการปิดโอกาสในการก่อการทุจริตโดยการเสริมจุดแข็งของการควบคุมภายในนั้นจะเป็นการสร้างเกราะป้องกันให้กับบริษัทได้เป็นอย่างดี

คณะกรรมการตรวจสอบและผู้บริหารระดับสูงมีความเข้าใจเป็นอย่างดีอยู่แล้วต่อผลกระทบจากการทุจริตต่อบริษัท ไม่ว่าจะเป็นจากระดับไหนในองค์กร แต่พนักงานระดับกลางและระดับล่างนั้น อาจมีความไม่ชัดเจนต่อผลกระทบดังกล่าว ดังนั้น Tone at the top จึงต้องมีความชัดเจนและควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างจิตสำนึกให้กับพนักงานทุกระดับที่ประชุมเห็นตรงกันว่าองค์ประกอบหลักของการบริหารความเสี่ยงจากการทุจริตมี 3 ขั้นตอนที่สำคัญได้แก่

1) การป้องกัน (Prevention) การพิจารณาความเสี่ยงจากการทุจริต และหาวิธีป้องกันผ่านระบบการควบคุมภายในเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตขึ้น มีการจัดฝึกอบรมให้กับพนักงานในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง การส่งสัญญาณว่ามีการเฝ้าติดตามปัญหาการทุจริตถึงแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย บางบริษัทได้มีการจัดทำ Corporate Intelligence เพื่อตรวจสอบ เฝ้าติดตามและเก็บข้อมูลในเรื่องของการดำเนินชีวิตประจำวันของพนักงานและฝ่ายบริหารกันเลยทีเดียว

2) การตรวจจับ (Detection) การพบทุจริตภายในองค์กรมักจะมาจากการให้ข้อมูลของพนักงาน Whistle blowing จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการแจ้งการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งควรจะต้องมีหลายช่องทางการติดต่อ ที่สำคัญที่สุดคือบริษัทจะต้องสามารถรักษาความลับ และรับรองความปลอดภัยให้กับผู้แจ้งได้

3) การตอบสนอง (Response) ในรูปแบบต่างๆ เช่น บทลงโทษที่เข้มงวด พนักงานที่ทุจริตจะต้องรับผิดชอบและถูกฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเป็นการส่งสัญญาณถึงความจริงจังของฝ่ายบริหาร ขั้นตอนการสืบสวนและการตั้งคณะกรรมการเพื่อหาข้อสรุปต้องมีความชัดเจนและยุติธรรม เพื่อป้องกันการถูกฟ้องกลับว่ามีการกล่าวหาอย่างไม่ถูกต้อง

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งจากการเสวนาคือ **สัญญาณเตือนภัยต่างๆ** ซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริต เช่น การจัดโครงสร้างบริษัทที่ซับซ้อน ซึ่งยากต่อการตรวจสอบ การมีบริษัทในกลุ่มจดทะเบียนในประเทศที่ไม่โปร่งใส การขออนุมัติเงินกู้โดยไม่ผ่านคณะกรรมการ การมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการกระทำธุรกรรมในนามบริษัทแต่เพียงผู้เดียว คณะกรรมการบริษัทถูกจำกัดอำนาจในการควบคุมดูแล การเชื่อใจและมอบหมายความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติงานเพียงคนเดียวโดยขาดการตรวจสอบ การขาดการแบ่งแยกหน้าที่ที่ดี ขาดการป้องกันในการควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายในที่เพียงพอ เป็นต้น

การป้องกันการทุจริตได้มีแต่ถ้าใครจะรับสุดท้ายนี้หากท่านไม่อยากพลาดโอกาสเรื่องราวดี ๆ เช่นการเสวนาในครั้งนี้ ผมขอใช้โอกาสนี้ เรียนเชิญทุกท่านเข้าร่วมการเสวนาครั้งต่อไปที่จะจัดขึ้นในระยะเวลาอันใกล้นี้ ขอขอบคุณสำหรับทุกๆ การติดตามแล้วพบกันใหม่ในโอกาสหน้าครับ